

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/33/2024
Identifikačné číslo spisu:	5120209570
Dátum vydania rozhodnutia:	28.08.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5120209570.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ H. C. L., narodenej XX. E. XXXX, J. L., K. XXXX/XXX, 2/ H. L., narodeného XX. fU. XXXX, J. L., H. XXX/XX, 3/ Y. L., narodeného XX. E. XXXX, B., G. XXXX/X, 4/ Y. L., narodenej XX. C. XXXX, J. L., K. XXXX/XXX, 5/ Bc. E. L., narodeného XX. E. XXXX, Z. XX, právne zastúpených advokátkou JUDr. Zuzanou Jankoviechovou, Považská Bystrica, M. R. Štefánika 157/45 proti žalovanej Mesto Žilina, IČO: 00321796, Žilina, Námestie obetí komunizmu 3350/1, právne zastúpenú advokátkou JUDr. Dagmar Pikorovou, Žilina, Pod Sadom 69, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Žilina pod č. k. 13C/68/2020-199, o dovolaní žalobcov 1/ až 5/ proti rozsudku Krajského súdu Žilina z 31. októbra 2023 č. k. 8Co/7/2022-252, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 08. júla 2021 č. k. 13C/68/2020 - 199 žalobu zamietol (výrok I.) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok II.).

1.1 Súd prvej inštancie žalobu žalobcov 1/ až 5/ (ďalej aj „žalobcovia“) s poukazom na § 137 písm. c) zákona č. 160/1015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na určení, ktoré žalobcovia požadovali. Súd prvej inštancie konštatoval, že v danej právnej veci bolo nesporne zistené duplicitné vlastníctvo nehnuteľností, a to pozemku KN-E parc. č. XXXX, orná pôda o výmere 1.369 m², zapísaného na LV č. XXXX pre k. ú. B. a pozemkov KN-C parc. č. XXXX/XXX. o výmere 5.328 m², zastavaná plocha a nádvorie a č. XXXX/XXX o výmere 25.363 m², zastavaná plocha a nádvorie, vedenými na LV č. XXXX pre k. ú. B. s tým, že parcela KN-E č. XXXX, orná pôda o výmere 1.369 m², zapísaná na LV č. XXXX pre k. ú. B. je v polohovom prekrytí s časťami KN-C parciel č. XXXX/XXX o výmere 5.328 m², zastavaná plocha a nádvorie a č. XXXX/XXX o výmere 25.363 m², zastavaná plocha a nádvorie, vedenými na LV č. XXXX pre k. ú. B., ku ktorým je ako vlastník na LV č. XXXX pre k. ú. B. zapísaná žalovaná.

1.2. Súd prvej inštancie vyslovil, že ak je vlastníctvo k určitej nehnuteľnosti, prípadne k jej spoluvlastníckemu podielu, zapísané na viacerých listoch vlastníctva v prospech viacerých vlastníkov či spoluvlastníkov, a to za stavu, že vlastní (v súdnej veci právny predchodca žalobcov) je zapísaný na liste vlastníctva ako výlučný vlastník parcely registra „E“ a na inom liste vlastníctva je zapísaný ako vlastník identických nehnuteľností (alebo sčasti identických nehnuteľností) iná osoba, resp. osoby, nemôže mať žalobca naliehavý právny záujem na ním formulovanej pozitívnej žalobe. Rozsudkom, ktorým by súd určil, že právny predchodca žalobcov, Y. L., bol v čase smrti výlučným vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. B., obec Žilina, okres Žilina, zapísanej na LV č. XXXX ako pozemok parcela registra KN-E č. XXXX v podiele 1/1, by nedošlo k zmene zápisu na LV č. XXXX pre k. ú. B., kde je ako výlučný vlastník parciel KN-C č. XXXX/XXX a č. XXXX/XXX vedená žalovaná. Súd prvej inštancie tiež doplnil, že obe poznámky o spochybnení hodnovernosti údajov katastra na LV č. XXXX a na LV č. XXXX pre k. ú. B. by na základe takéhoto súdneho rozhodnutia neboli z označených listov vlastníctva odstránené. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobcami požadovaným určovacím petitom teda žalobcovia nemôžu dosiahnuť odstránenie spornosti vlastníckeho práva ich právneho predchodcu Y., resp. neistoty v ich právnom vzťahu. Pokiaľ ide o parcelu KN-E č. XXXX o výmere 2.575 m² orná pôda, zapísanú na LV č. XXXX pre k. ú. B., tejto sa duplicitné vlastníctvo netýka. Súd prvej inštancie uviedol, že ako výlučný vlastník uvedeného pozemku je na LV č. XXXX pre k. ú. B. zapísaný právny predchodca žalobcov, nebohy Y. L. s tým, že žalovaná túto skutočnosť nerozporela. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že aj v tejto časti absentuje naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení a zároveň žalovaná nie je v tejto časti pasívne vecne legitimovaná, keďže nie je zapísaná ako vlastník daného pozemku.

1.3. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 CSP tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. októbra 2023 č. k. 8Co/7/2022-252 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I) a žalovanej priznal proti žalobcom 1/ až 5/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

2.1. Odvolací súd skonštatoval správnosť záverov súdu prvej inštancie a v podstatných bodoch na ne odkázal. Podľa mienky odvolacieho súdu odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie spĺňa zákonné kritériá odôvodnenia uvedené v ustanovení § 220 ods. 2 CSP. Odvolanie žalobcov vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné, keďže ich odvolacie námietky neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

2.2. Pre zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, že nakoľko predmetom konania je určovacia žaloba, súd prvej inštancie v zmysle § 137 písm. c) CSP správne skúmal, či majú žalobcovia na požadovanom určení naliehavý právny záujem, a to s prihliadnutím na cieľ sledovaný podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o absencii naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení z dôvodov, ktoré žalobcov viedli k podaniu žaloby a doplnil, že vo všeobecnosti treba vychádzať z toho, že naliehavý právny záujem na určovacej žalobe je daný vtedy, ak je tu daný aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia, a ktorý nemožno inými právnymi prostriedkami odstrániť, pričom nie je dôležité, ako táto neistota vznikla. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Zmyslom sporového súdneho konania je totiž vyriešiť/odstrániť existujúci občianskoprávny spor a súčasne predísť reťazeniu súdnych sporov. Keďže dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu, je jeho povinnosťou preukázať, že kladný určovací výrok súdu konečným spôsobom odstráni medzi stranami konania existujúci stav právnej neistoty, resp. spornosti. V prípade spornosti v právnych vzťahoch evidovaných katastrom nehnuteľností je určovacia žaloba spravidla prípustná. Stav spornosti môže byť, okrem iného, vyvolaný tiež podstatným omylom pri identifikácii (stotožňovaní) nehnuteľnosti, príp. pri ich evidencii, ak táto skutočnosť má za následok vážne problémy vo sfére vlastníckych práv k nehnuteľnostiam zúčastnených osôb, prípadne existenciou duplicitného zápisu, t. j. že určitá nehnuteľnosť, resp. jej časť je zapísaná v prospech viacerých odlišných vlastníkov. Odvolací súd uviedol, že v danom spore je predmetom konania nehnuteľnosť (pozemok), ktorá je (resp. jeho časti) evidovaná pod rôznymi parcelnými číslami (v katastrálnej mape a na mape určeného operátu) na rôznych listoch vlastníctva v prospech rôznych vlastníkov. Vo

všeobecnosti spravidla má vlastník takéhoto pozemku naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby.

2.3. Odvolací súd uviedol, že v prípade, ak je ten istý pozemok evidovaný pod rôznymi parcelnými číslami na dvoch listoch vlastníctva, v prospech rôznych vlastníkov, však platí, že potencionálny kladný určovací výrok súdu by k požadovanému odstráneniu spornosti neviedol. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia, že ich právny predchodca Y. bol v čase smrti výlučným vlastníkom pozemku parcely registra KN-E č. XXXX, zapísaného na LV č. XXXX, k. ú. B., obec a okres Žilina, no na uvedenom liste vlastníctva je však ich právny predchodca ako výlučný vlastník predmetnej parcely zapísaný. Pokiaľ sa žalobcovia domáhajú odstránenia spornosti práva z dôvodu, že nehnuteľnosť parcela registra KN-E č. XXXX je totožná s časťou parciel registra KN-C č. XXXX/XXX. a č. XXXX/XXX, evidovaných na LV č. XXXX v prospech žalovanej (ako to vyplýva z uvedených listov vlastníctva), v dôsledku čoho je v katastri nehnuteľností evidovaná duplicita vlastníctva k uvedenému pozemku, odvolací súd konštatoval, že v konaní nebolo preukázané, že v prípade vyhovenia žalobe žalobcov bude rozsudok spôsobilým titulom pre vykonanie zmeny v zápisoch katastra nehnuteľností na inom liste vlastníctva, než na ktorý sa určovací výrok vzťahuje. V konaní teda nebolo preukázané, že určovací výrok vo vzťahu k parcele KN-E č. XXXX. na LV č. XXXX, k. ú. B., obec a okres Žilina, bude mať vplyv na zápis vlastníckeho práva k parcelám KN-C č. XXXX/XXX a XXXX/XXX, evidovaným na LV č. XXXX, k. ú. B., okres a obec Žilina, keď navyše každá z uvedených parciel je len v časti v prekryte s KN-E parcelou, vo vzťahu ku ktorej sa žalobcovia domáhajú požadovaného určenia.

2.4. K námietke žalobcov o nevykonaní nimi navrhnutých dôkazov odvolací súd uviedol, že ak súd zamietá žalobu na určenie či tu právo alebo právny vzťah je, alebo nie je, pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takomto určení, je vylúčené, aby súčasne preskúmal žalobu z vecnej stránky. Vykonávanie dôkazov k hmotnoprávnemu posúdeniu uplatneného nároku podľa odvolacieho súdu nebolo dôvodné.

2.5. Pokiaľ ide o zamietnutie žaloby v časti určenia parcely KN-E č. XXXX, evidovanej na LV č. XXXX, k. ú. B., obec a okres Žilina do dedičstva po poručiťovi Y. L., odvolací súd v celom rozsahu odkázal na vecne správne závery súdu prvej inštancie v bode 21. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ktoré závery žalobcovia v odvolaní ani nenamietali.

2.6. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Žalobcovia 1/ až 5/ (ďalej ako „dovolatelia“) podali voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP. V dovolaní primárne namietali, že sa odvolací súd stotožnil so závermi súdu prvej inštancie o absencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom kladnom určení. Toto právne posúdenie veci odvolacím súdom dovolatelia označili za absolútne nesprávne, arbitrárne, formalistické a neudržateľné. Nesúhlasili ani s konštatovaním odvolacieho súdu, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v nevyhnutnom rozsahu pre rozhodnutie, na základe ktorého by dospel k správnym skutkovým zisteniam. Dovolatelia poukázali na to, že ich naliehavý právny záujem je daný samotnou duplicitou zápisu vlastníckeho práva a jedine určovacou žalobou s pozitívne formulovaným petitom môžu dosiahnuť odstránenie spornosti práva alebo ich neistoty v ich právnom vzťahu, keďže vlastnícke právo k veci, ktorá nebola predmetom dedičského konania po poručiťovi Y., je možné určiť len vo vzťahu k osobe poručiťľa, tak ako sa domáhali žalobou, keďže dedič sa nemôže domáhať všeobecnou určovacou žalobou podľa § 137 písm. c) CSP určenia, že je vlastníkom predmetnej neprededenej veci.

3.1. Dovolatelia bližšie špecifikovali dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 písm. a), c), b) mylným a nesprávnym riešením právnej otázky „ne/existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom pozitívnom určení, resp. na podaní určovacej žaloby s kladne formulovaným petitom v prejednávanej veci“ odvolacím súdom, ako aj súdom prvej inštancie. Podľa ich názoru je notoriou, že v prípade, ak na liste vlastníctva figuruje ako vlastník nehnuteľnosti osoba označená ako žalovaný, pričom žalobca tvrdí a zároveň preukazuje, že vlastníkom nehnuteľnosti bol ku dňu svojej smrti právny predchodca žalobcu, žalobca má naliehavý právny záujem na danom určení, a určovacia žaloba s pozitívne formulovaným petitom je procesne vhodným inštitútom, ktorý spor medzi stranami sporu rieši, keďže odstraňuje neistotu ich vzťahu (v tomto smere bez ďalšieho odkázali na rozhodovaciu prax dovolacieho

súdu, konkrétne sp. zn. 6Cdo/15/2017, sp. zn. 5Cdo/136/2007, sp. zn. 4Cdo/28/2020). Upozornili tiež na rozhodnutie dovolacieho súdu R 32/2011, v ktorom dovolací súd vychádzal z predpokladu, že žaloba o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi, je z hľadiska vymedzenia predmetu konania žalobou o určenie vlastníckeho práva k určitej (zatiaľ neprededenej) veci a dospel k záveru, že pre konanie sú irelevantné okolnosti, ktoré nastali po smrti poručiťľa (a ktoré mohli mať vplyv na stav vlastníckych vzťahov k príslušnej veci), keďže pri určení vlastníckeho práva poručiťľa ku dňu jeho smrti nemôže mať žiadny význam to, čo sa stalo po tomto okamihu.

3.2. Dovolatelia navrhli dovolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a aby dovolateľom priznal náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že sa stotožňuje s výrokom súdu prvej inštancie a rovnako s výrokom odvolacieho súdu a uviedla, že v prípade úspechu dovolateľov a následného prededenia by rozhodnutie v rámci dodatočné dedičského konania nemalo právnu silu zrušiť duplicitné vlastníctvo poznamenané v katastri nehnuteľnosti viazané na žalovanú. Žalovaná opätovne uviedla, že má za to, že predmetná nehnuteľnosť nie je zaťažená duplicitným zápisom a dovolateľom nič nebráni túto prededit'. V zmysle uvedeného žalovaná dovolaciemu súdu navrhla rozsudok súdu prvej inštancie a rozsudok odvolacieho súdu potvrdiť a žalovanej priznať trovy konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd" alebo „najvyšší súd") ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) uvádza nasledovné:

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd") sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP

10. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

11. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

12. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. a/ až c/ § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

13. Nesprávne právne posúdenie dovolateľa namietali vo vzťahu k otázke „ne/existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom pozitívnom určení, resp. na podaní určovacej žaloby s kladne formulovaným petitom v prejednávanej veci“ (bod 3.1).

14. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Rovnako tak sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

15. Rozhodnutia nižších súdov boli založené na riešení právnej otázky, či majú žalobcovia v pomeroch prejednávanej veci naliehavý právny záujem na určení, že Y. L., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy bytom K. XXXX/XXX, XXX XX J. L., občan SR bol v čase smrti výlučným vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa katastrálnom území B, obec Žilina, okres Žilina, zapísanej na LV č. XXXX ako pozemok parc. registra „KN - E“ č. XXXX - orná pôda o výmere 1.369 m² v podiele 1/1 a zároveň určenia, že podiel 1/1 v nehnuteľnostiach, a to pozemok parc. registra „KN - E“ č. XXXX - orná pôda o výmere 1.369 m² a pozemok parc. registra „KN - E“ č. XXXX - orná pôda o výmere 2575 m², nachádzajúce sa v katastrálnom území B, obec Žilina, okres Žilina, zapísané na LV č. XXXX, patria do dedičstva po poručiteľovi Y. L., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy bytom K. XXXX/XXX, XXX XX J. L., občan SR, ktorý bol v čase smrti ich výlučným vlastníkom, ktorý právny predchodca žalobcov v skutočnosti je zapísaný ako vlastník sporných parciel na príslušnom liste vlastníctva (pozn. dovolacieho súdu).

16. Žalobcovia existenciu duplicitného vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam vyvodzujú z toho, že parc. č. XXXX orná pôda o výmere 1.369 m², zapísaná na LV č. XXXX pre k. ú. B. je súčasťou pozemkov C KN parc. č. XXXX/XXX o výmere 5.328 m² zastavaná plocha a nádvorie a parc. č.

XXXX/XXX o výmere 25.363 m2 zastavaná plocha a nádvorie vedených na LV č. XXXX pre k. ú. B. v polohovom prekrytí, vlastníčkou ktorých parciel je na LV č. XXXX pre k. ú. B. evidovaný žalovaná.

17. Žalobcovia v prospech žalobného petitu v konaní pred súdmi nižšej inštancie argumentovali tiež tým, že naliehavý právny záujem na určovanom výroku podľa § 137 písm. c) CSP sa viaže na konkrétny určovací petit a súvisí s riešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalovaného práva alebo neistoty v právnom vzťahu. Záver súdu o existencii či neexistencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá posúdenie, či podaná určovací žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snáď spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva alebo ak požadované určenie má povahu len predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je alebo nie je právny vzťah alebo právo. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Podľa žalobcov tiež „vo všeobecnosti platí, že pozitívne určenie vlastníckeho práva, teda že žalobca je vlastníkom, má spravidla prednosť pred negatívnym určením, teda že žalovaný nie je vlastníkom, lebo z negatívneho určenia nevyplyva jasne a jednoznačne, kto je skutočným vlastníkom, pretože bez takéhoto pozitívneho určenia treba pripustiť aj možnosť, že vlastníkom je aj tretia osoba (ktorá nie je účastníkom konania)“ - uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 463/2013-19.

18. I keď sa dovolací súd stotožňuje s vyššie prezentovaným názorom dovolateľov, ktorý vychádza z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá jednotne prijíma i ten záver, že určovací žaloba podľa § 137 písm. c) CSP (predtým § 80 písm. c) OSP) je preventívneho charakteru a miesto má tam, kde možno jej pomocou eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, a tiež v prípadoch, v ktorých určovací žaloba účinnjšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a prostredníctvom ktorej možno dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov strán. Tieto funkcie určovacej žaloby korešpondujú práve s podmienkou naliehavého právneho záujmu; ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že ich určovací žaloba bude plniť, nebude ani naliehavý právny záujem na takom určení. Príslušné právne závery sú pritom podmienené aj tým, z akých právnych pomerov žalobca vychádza, akého konkrétného určenia sa domáha a voči komu žaloba o určenie smeruje.

19. Dovolací súd v snahe vyhnúť sa prílišnému formalizmu, za súčasného rešpektovania zachovania princípu spravodlivého procesu pre obe strany sporu (nie len z aspektu dovolateľov) dospel k záveru, že v prejednávanej veci vecný prieskum napadnutého rozsudku v zhode s právnou otázkou položenou žalobcami v dovolaní (bod 13.) nemohol ovplyvniť výsledok konania. Je tomu tak preto, že nižšie súdy pre vec v rozhodujúcom založili nedôvodnosť žaloby na závere, že určovacím petitom v požadovanom znení žalobcovia nemôžu dosiahnuť odstránenie právnej neistoty vlastníckeho práva právneho predchodcu k sporným pozemkom, resp. neistoty v ich právnom vzťahu, keďže na liste vlastníctva, ktorého sa určovací žalobný petit týka, je zapísaný ako vlastník sporných parciel právny predchodca žalobcov, čím žaloba stráca akékoľvek opodstatnenie, práve ktorý právny záver nižších súdov (dovolateľmi nespochybnený) bol tým určujúcim pre posúdenie nedôvodnosti podanej žaloby.

20. Aj podľa najvyššieho súdu určenie práva v znení petitu žaloby žalobcov nemôže vytvoriť podklad pre uvádzané objasnenie právnych vzťahov medzi stranami sporu, pretože požadované určenie vlastníckeho práva, by nič nevypovedalo o tom, či a aký právny vzťah medzi žalobcami, resp. ich právnym predchodcom a žalovanou existuje a aké práva a povinnosti z tohto vzťahu pre nich plynú. Dovolací súd pripomína, že zo žalovaného určenia vlastníckeho práva nerezultuje záver, ktorým by došlo k odstráneniu spornosti skutočného vlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaných na LV č. XXXX pre k. ú. B. v ich polohovom prekrytí s parcelami zapísanými na LV č. XXXX pre k. ú. B. v prospech právneho predchodcu žalobcov. I keď rozhodovacia prax najvyššieho súdu pripúšťa, aby sa určenia svojho

vlastníckeho práva podľa § 137 písm. c) CSP za určitých podmienok domáhala aj osoba, ktorá je v katastri nehnuteľností už zapísaná ako vlastník nehnuteľnosti, ak je jej nadobudnuté právo k nehnuteľnosti kvalifikovane spochybňované a pritom nie je daný dôvod na žalobu na plnenie, osoba, ktorá je v katastri nehnuteľností zapísaná ako vlastník nehnuteľnosti, má naliehavý právny záujem na určení existencie tohto práva proti žalovanému, ktorý jej právo popiera a tvrdí, že vlastníkom je on len takou žalobou, ktorá určenie vlastníckeho práva žiada spôsobom, ktorý odstráni spornosť skutočného vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam, čo daný prípad nie je.

21. Na uvedenom nemôže nič zmeniť ani odkaz dovolateľov na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/15/2017, 5Cdo/136/2007, 4Cdo/28/2020, a na judikát R 32/2011, ktoré sa týkali iných skutkových okolností, než tých z prejednávanej veci. Pokiaľ nižšie súdy načrtli otázku relevantnosti negatívnej určovacej žaloby pre danú vec, táto z pohľadu uvedených záverov nebola pre rozhodnutie kľúčová a určujúca.

22. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky relevantnej podľa ustanovenia § 21 ods. 1 CSP dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa); v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania.

23. V neposlednom rade je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Rovnako tak je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

24. Dovolací súd na tomto mieste považuje za potrebné zdôrazniť aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu procesu rigoróznejšieho a odborne náročnejšieho typického v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 a § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

25. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že ani na podklade dovolania žalobcov podľa § 421 ods. 1 CSP nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

26. Pokiaľ dovolatelia mali v úmysle v dovolaní vytýkať nižším súdom tiež arbitrárnosť ich rozhodnutí, ako i nedostatky v procese dokazovania a zisťovania skutkového stavu najvyšší súd pripomína, že realizácia procesných oprávnení sa strane sporu neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014).

27. Vzhľadom na to dovolací súd dovolanie žalobcov odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

28. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.